

УДК 378.12.4+571.15+7.071.1

Бредньова В.П., канд. техн. наук, доцент, професор кафедри нарисної геометрії та інженерної графіки, АХІ, Одеська державна академія будівництва та архітектури

Brednyova V.P., PhD, Candidate of Technical Sciences), Professor, Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, **65029**, vera2008@ukr.net

Смичковська О. М., викладач кафедри образотворчого мистецтва, ХГФ, ДУ «Південноукраїнський Національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»

Smychkovskaya O., lecturer, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, **65024**, smychkovskaya@yandex.ru

Прохорець І.М., старший викладач кафедри рисунку, живопису та архітектурної графіки, АХІ, Одеська державна академія будівництва та архітектури

Prochorets I.M., Senior Lecturer, Department of Drawing, Painting and Architectural Graphics, Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, **65029**

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНИХ І ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Поступовий процес удосконалення освітньої діяльності висуває нові вимоги до навчання у системі вищої освіти України, у зв'язку з чим виникає необхідність постійного моніторингу якості успішності та контролю за формуванням зокрема графічної компетенції студентів архітектурно-художніх спеціальностей. Основними пріоритетами графічної підготовки студентів, безумовно, є вивчення способів утворення та читання креслень,

розвиток здібностей сприймати просторові об'єкти оточуючого середовища та вміння правильно утворювати їх зображення, розвиток можливостей використання кольору з позицій «колір і форма», «колір і простір» тощо, а також вміння зберігати та передавати будь-яку іншу графічну інформацію.

Ключові слова: *графічні компетенції, моніторинг підвищення якості успішності, студенти архітектурних і художніх спеціальностей*

Реформи, що відбуваються у системі вищої освіти у сучасних умовах, призводять до нового розуміння того, що називають проблемою готовності випускників до майбутньої професійної діяльності. Для того, щоб уникнути будь-яких труднощів у розв'язанні цієї проблеми, необхідно мати на увазі, що взагалі доля інтелектуальної праці підвищується, тому вищі навчальні заклади повинні враховувати це і готувати випускників до безперервної освіти, в тому числі самоосвіти – і лише тоді вони будуть конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

Актуальність наданого дослідження полягає в тому, що, на наш погляд, необхідно допомогти сформувати студентам архітектурних і художніх спеціальностей графічні компетенції та стійкі навички в широкому об'ємі на основі послідовної індивідуальної їх підготовки, починаючи відразу на початковому етапі, а, за можливістю, ще на довузівському, тобто на підготовчих курсах, у художніх школах тощо. У Законі України «Про вищу освіту» [3] зазначено, що «якість вищої освіти – це сукупність якостей особи з вищою освітою що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства». Звідси є зрозумілою пріоритетність якісної підготовки майбутніх фахівців.

Проблеми удосконалення способів розвитку компетентнісного підходу у вищій школі розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими

[1,2,7,10]. Ми погоджуємося з тією ідеєю, що компетентісно орієнтована освіта – це така її форма, що спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким особа успішно знаходить себе в різних галузях своєї життєдіяльності [2,5-9].

Утворення у вищій школі творчої атмосфери сприяє задоволенню намірів студентів у самостійності, активному пізнанні нового і бажанні застосувати здобуті знання на практиці, тобто найважливішим тут є творчі ідеї студентів, їх володіння конкретною проблемою, індивідуальні графічні навички тощо.

Основна мета досліджень, що аналізуються у наведеній статті, міститься у пошуку різних методичних та методологічних засобів у розвитку і удосконаленні графічних компетенцій студентів архітектурних і художніх спеціальностей.

Дослідницьку базу склали узагальнені результати багаторічних контрольних заходів, тестів, усних опитувань і т. ін. при викладанні графічних дисциплін студентам першого-третього курсів архітектурно-художніх спеціальностей 191(архітектура та містобудування) Одеської державної академії будівництва та архітектури (ОДАБА), а також студентам першого-другого курсів художніх спеціальностей 014 Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського (ПНПУ). Експериментальні дані були здобуті при вивченні наступних графічних дисциплін; «Нарисна геометрія», «Мистецтво шрифту», «Рисунок», «Живопис та колористика», «Образотворче мистецтво» з урахуванням довузівської підготовки першокурсників. Вказані дисципліни були обрані тому, що вони є базовими в професійній підготовці та формуванні творчої діяльності майбутніх фахівців архітектурних і художніх спеціальностей. У здобутті та засвоєнні знань і професійних навичок майбутніх фахівців значну роль відіграє суттєва графічна підготовка. На жаль, її не мають, як показує практика, майже 80% студентів-першокурсників. У зв'язку з цим важливе значення приймає формування вмотивованості та зацікавленості у студентів

протягом всього навчально-виховного процесу у вищому закладі усвідомлення про необхідність якісної геометро-графічної освіти, що є запорукою успішності у майбутній професійній діяльності.

Передумовами досліджень були впевненість викладачів у необхідності підвищення мотивації та активізації навчально-творчої діяльності студентів на практичних аудиторних заняттях, а також бажання студентів відпрацювати індивідуальні основні навички і принципи у самостійній роботі під керівництвом викладача та поза аудиторії

Таблиця

Аналіз результатів контролю знань студентів за підсумковою оцінкою

Підсумкова оцінка	1 група (44 студ.)	2 група (48 студ.)	3 група (50 студ.)	4 група (20 студ.)	Всього (162 студ.) - % успішності	Примітки
«Відмінно» (90 бал. і вище)	14	22	24	12	44% (72 ст.)	10 іноземн. студ. (в тому числі)
«Добре» (75-89)	18	15	18	4	34% (55)	18 ін. студ.
«Задовільно» (61-74)	12	11	8	4	22% (35)	16 ін. студ.

Примітки. 1. До груп 1-3 входили студенти архітектурних спеціальностей ОДАБА першого-третього курсів (дисципліни «Нарисна геометрія», «Мистецтво шрифту», «Рисунок і живопис», «Колористика»), до 4-ої групи входили студенти художніх спеціальностей ПНПУ першого-другого курсів (дисципліна «Образотворче мистецтво») [4-6, 9].

2. У такій кількісній базі був проведений порівняльний аналіз якості успішності з урахуванням до вузівської графічної підготовки (64% студентів здобули професійну до вузівську графічну підготовку на підготовчих курсах, у художніх школах та ін.)

Основою для активізації творчого потенціалу студентів, крім рівня знань, є також емоції та уявлення, тому практичні заняття повинні створювати умови для креативності та вимагати від студентів досить активних самостійних дій. Цьому сприяє, безумовно, послідовно ускладнена система завдань, створення нових, різних за тематикою, вміннями та графічними навиками питань. В цьому випадку є важливим не лише рівень розв'язання завдання, а й творчі ідеї, володіння проблемою в цілому.

Для ефективно організації такої форми навчального процесу, на наш погляд, необхідними є застосування вимог стимулювання саморозвитку студентів та створення обставин творчого відношення до завдання, апробація сучасних методологічних прийомів, що потребує досить високого рівня особистості викладача, його власних комунікативних здібностей тощо.

Удосконалення професійної графічної підготовки та моніторинг якості успішності студентів проводилися авторами протягом багатьох років з обговоренням результатів на конференціях і врахуванням індивідуальних навиків і вмінь, в тому числі особливостей студентів в залежності від навчання на 1-му, 2-му і 3-му курсах з метою своєчасної корекції [5,7,9]. Забезпечення навчального процесу, як правило, відбувалось за допомогою діалогу та використання різних засобів активізації самостійної роботи з метою підвищення рівня професійної мотивації студентів та розвитку позитивного вмотивованого відношення до майбутньої професії та формування більш широких аргументованих компетенцій у вивченні кожної графічної дисципліни.

На сучасному етапі розвитку суспільства, як відомо, у світі відбуваються безперервні зміни у всьому, тому випускники творчих вишів повинні бути

активними та впевненими у собі, конкурентоспроможними та високопрофесійними у своїх спеціальних категоріях, бути готовими до самовдосконалення та самореалізації, тобто постійно робити активне якісне перетворення своєї внутрішньої життєдіяльності.

Враховуючи специфіку процесу викладання графічних дисциплін та зважаючи на різні методичні засоби, найважливішими умовами інтенсифікації навчального процесу, на наш погляд, є його активізація, збільшення інформативного змісту кожного практичного заняття і підвищення його цілеспрямованості, що потребують від студентів активної індивідуальної участі та стійку мотивацію до навчання. Таким чином, маючи на увазі досить обмежену кількість годин на теоретичне вивчення окремих графічних дисциплін, а також їх практичне засвоєння, необхідно, щоб студенти максимально якісно засвоїли матеріал за мінімальний термін.

Підсумковий аналіз результатів проведених досліджень та моніторинг якості успішності графічної підготовки студентів наочно показав, що якісне вивчення графічних дисциплін можливе на основі комплексного підходу до навчального процесу, тобто, по-перше, прагнення здобути найкращі результати у навчанні показують психологічно вмотивовані студенти, по-друге, необхідна дійсно якісна організація самостійної роботи студентів, що потребує наявності на кафедрі достатньої кількості літератури, навчальних і наочних дидактичних засобів, конспектів лекцій, методичних рекомендацій, прикладів розв'язання типових задач на паперових і електронних носіях тощо - все це повинно забезпечуватись професіоналізмом викладача, який постійно зобов'язаний планувати, здійснювати та об'єктивно оцінювати навчальний процес.

Багаторічний досвід практичної викладацької роботи авторів дозволив сформулювати деякі рекомендації для удосконалення навчального процесу з метою розвитку інтегрованих підходів до викладання графічних

дисциплін з урахуванням необхідної гуманізації архітектурної та художньої освіти, які щорічно ними застосовуються та уточнюються. Але можна констатувати, що проблеми основ професійної підготовки та графічних компетенцій майбутніх фахівців потребують подальших додаткових досліджень

ЛІТЕРАТУРА

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук.- К.:2004.-112 с.
2. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти.- К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України.- 2008.-Вип.57.- С.44-48
3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.mon.gov.ua
4. Бредньова В.П. Нарисна геометрія. Конструктивні та прикладні задачі з елементами теорії. Навч. посібн. - Одеса: Астропринт.-2013.- 196 стор.
5. Бредньова В.П., Смичковська О.М. Про гуманітарну мотивацію у навчанні студентів архітектурних та художніх спеціальностей. Матер. 22-ї Міжнар. науково-метод. конф. «Управління якістю підготовки фахівців», м. Одеса: 2017. – ОДАБА, Част. 1, с. 103
6. Бредньова В.П., Смичковська О.М. Моніторинг якості професійного навчання студентів архітектурно-художнього профілю. – Zbiór artykułow naukowych. ISBN: 978-83-65608-78-9. Warszawa: 2017.- Stor.49-50
7. Бредньова В.П., Бредньов А.М. Про компетентнісний підхід до методології викладання графічних дисциплін для студентів-першокурсників будівельних спеціальностей. - Матер. XXI-ої Міжнар. наук.-метод. конф. «Управління якістю підготовки фахівців». Одеса: 2016 т. 2, с.27-28

8. Бреднёва В.П., Кошарская Л.В. О формировании профессиональных компетенций будущих инженеров в процессе изучения графических дисциплин в вузе. Одеса: - Вісник Одеського національного морського університету, №2 (51), с. 188 – 193
9. Бредньова В.П. Про компетентнісний підхід до методології викладання графічних дисциплін у вищих навчальних закладах. - Матер. Міжнар. наук.-метод. конф. «Теорія та практика управління педагогічним процесом». Одеса: ПНПУ ім.К.Д.Ушинського. 2017. с.27-29
10. Молнар Т.І. Теоретичні основи компетентнісного підходу як освітньої інновації. – Zbiór artykułow naukowych. ISBN: 978-83-65608-78-9. Warszawa: 2017. - Stor.21-22

ON THE FORMATION OF THE GRAPHIC COMPETENCES OF STUDENTS OF ARCHITECTURAL AND ARTISTIC SPECIALTIES

Актуальность приведенного исследования состоит в том, что, на наш взгляд, необходимо помочь сформировать студентам архитектурных и художественных специальностей ведущих вузов г.Одессы графические компетенции и устойчивые навыки в широком объеме на основе последовательной индивидуальной их подготовки, начиная сразу, с первого курса, т.е. на начальном этапе, а, по возможности, ещё в довузовский период, а именно: на подготовительных курсах, в художественных школах и т.п.

В Законе Украины «Про вищу освіту» [3] указано, что «якість вищої освіти це сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства». Отсюда становится понятным приоритетность

качественной подготовки будущих специалистов указанных направлений. Основной целью исследований, приведенных в статье, является поиск различных методических и методологических приемов по развитию и усовершенствованию графических компетенций студентов архитектурных и художественных специальностей.

Исследовательская база состоит из обобщенных результатов многолетних контрольных заданий, тестов, устных опросов и т.п. в процессе преподавания графических дисциплин студентам первого-третьего курсов архитектурных специальностей Одесской государственной академии строительства и архитектуры (ОГАСА), а также студентам первого-второго курсов художественных специальностей Южноукраинского национального педагогического университета им. К.Д.Ушинского (ЮУНПУ). Экспериментальные данные были получены при изучении следующих графических дисциплин: «Начертательная геометрия», «Искусство шрифта», «Рисунок», «Живопись и колористика», «Изобразительное искусство» с учетом довузовской подготовки первокурсников. Указанные дисциплины были выбраны потому, что они являются базовыми в профессиональной подготовке и формировании творческой деятельности будущих специалистов архитектурных и художественных специальностей.

Многолетний опыт практической преподавательской работы авторов позволил сформулировать некоторые рекомендации для усовершенствования учебного процесса с целью развития интегрированных подходов к преподаванию графических дисциплин с учетом необходимой гуманизации архитектурного и художественного образования, которые ежегодно ими применяются и уточняются. Однако можно констатировать, что проблемы основ профессиональной подготовки и графических компетенций будущих специалистов требуют дополнительных исследований

The relevance of this study is that, in our opinion, it is necessary to help to create graphic competence for students of architectural and artistic specialties on a large scale based on consistent individual training, starting, if possible, from the university level, or at the initial stage of training

The gradual process of improving educational activities sets out new requirements for training in the higher education system of Ukraine, which necessitates constant monitoring of the quality of the progress and control over the formation of graphic competence of students of architectural and artistic specialties in particular. The main priorities of student graphing are, of course, the study of ways to create and read drawings, the development of the ability to perceive spatial objects of the environment and be able to correctly form their images, developing the possibilities of using color from the positions of "color and form", "color and space," etc., as well as the ability to store and transfer any other graphic information.

Keywords: *graphic competence, monitoring of improving the quality of learning, competence approach, students of architectural and art specialties*

REFERENCES

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Библиотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. - К.: 2004.-112 с.
2. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти.- К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України.- 2008.-Вип.57.- С.44-48
3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.mon.gov.ua
4. Бредньова В.П. Нарисна геометрія. Конструктивні та прикладні задачі з елементами теорії. Навч. посібн. - Одеса: Астропринт.-2013.- 196 стор.

5. Бредньова В.П., Смичковська О.М. Про гуманітарну мотивацію у навчанні студентів архітектурних та художніх спеціальностей. Матер. 22-ї Міжнар. науково-метод. конф. «Управління якістю підготовки фахівців», м. Одеса: 2017. – ОДАБА, Част. 1, с. 103
6. Бредньова В.П., Смичковська О.М. Моніторинг якості професійного навчання студентів архітектурно-художнього профілю. – Zbiór artykułów naukowych. ISBN: 978-83-65608-78-9. Warszawa: 2017.- Stor.49-50
7. Бредньова В.П., Бредньов А.М. Про компетентнісний підхід до методології викладання графічних дисциплін для студентів-першокурсників будівельних спеціальностей. - Матер. XXI-ої Міжнар. наук.-метод. конф. «Управління якістю підготовки фахівців». Одеса: 2016 т. 2, с.27-28
8. Бреднёва В.П., Кошарская Л.В. О формировании профессиональных компетенций будущих инженеров в процессе изучения графических дисциплин в вузе. Одеса: - Вісник Одеського національного морського університету, №2 (51), с. 188 – 193
9. Бредньова В.П. Про компетентнісний підхід до методології викладання графічних дисциплін у вищих навчальних закладах. - Матер. Міжнар. наук.-метод. конф. «Теорія та практика управління педагогічним процесом». Одеса: ПНПУ ім.К.Д.Ушинського. 2017. с.27-29
10. Молнар Т.І. Теоретичні основи компетентнісного підходу як освітньої інновації. – Zbiór artykułów naukowych. ISBN: 978-83-65608-78-9. Warszawa: 2017. - Stor.21-22